

Bentiaraq Ottosen
Atassut

UKA 2025/119
3. februar 2025

Najugaqatigiiffinni tamani pisortanit pigineqartuni ajornartorsiutip siusissukkut iliuseqarfigineqartarnissaa siunertaralugu inissiani attartortittakkani aaqqissuussamik ikinnerpaamik ukiumut ataasiarluni oqoqassutsimik misissuisoqartalernerata aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassaannik qulaajaaviusussamik Naalakkersuisut nassuiaasioqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Nassuiaammi taamatut qitiusumik qarasaasiatigut paasissutissaasivimmik assigisaanilluunniit misissuinernik nalunaarsuiviusussamik pilersitsineq eqqarsaatigalugu tamatumani aningaasatigut kingunerisassai qulaajarneqassapput. Najugaqartunut oqummik sapigalinnut pisortallu inissiaataanni attartortittakkami oquttumi najugaqarsimanerup malitsigisaanik nappaateqalersimasunut immikkut ilisimasalinnit peqqissutsikkut ikorsiinissamut tapersersuinissamullu neqerooruteqartoqartalerpat tamatuma aningaasatigut kingunerisassai nassuiaammi qulaajarneqassapputaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit)

Pissutsit piviusut qiviartariaqarpagut, inissianik aserfallassimasunik malinnaasinnaanginnerup kingunerisaanik inuit peqqissusaanut kingunerlutsitsinerit takussaapput maani nunatsinni. Pingaartumik pisortat inissiaataani najugalinnut, imaappoq ukiorpassuit aserfallatsaaliinermut aningaasartuutit nunatta akissaqarfigisimanngilaat. 1983-imi kingumut qiviariarutta Naalagaaffimmiit ineqarneq pillugu oqartussaaffik tiguneqalermat oqariartuutigisimasarput issualaassavara: *”Maanna inissiat naalagaaffimmiit tigulerpagut, killormut piumasaaqqaartariaqarpugut inissiat iluarsartuuneqaaqqaasasut aserfallatsaalineqarlutilli, uani pineqarmata innuttaasut najugaqartuusut toqqissillutik peqqinnartumillu najugaqarnissaat. Illuatungaanili kingulissagut aningaasarpassuarnik nammakkersussannginnatsigit saaffigeqqaartariaqarpagut”*. Taamatut oqarnitsinni toqqammavigisimavarput aarleqqutigigatsigu siunissami aserfallatsaaliinermut aningaasartuutissavut annikippallaarneri ernummatigalugit. Erseqqissarumallugu nunarput toqqaanartumik aningaasat akilersinnaangippatikkit taamaasilluni iluarsartuuneqaaqqaartariaqarnerat oqariartuutigisimagatsigu.

Maannakkut killiffeqalersimavugut sanaartornermi ineqarnermilu kinguaatoorutit aningaasarpassuarnik nalillit nammattussanngorlugit, taamatut ingerlatsineq tusarnaarneqartarsimannginnerlu tamatuminna kingunerisimavaa. Taamatut politikikkut ingerlatsiinartoqassappat uagut kinguaassatsinnut akisuungorsinnaavoq, pissutsilli piviusut qiviartariaqarpagut maannakkut kinguaatoorutigisat 3,8 mia. kr. naleqarput aserfallatsaaliinermut iluarsartuusinnissamullu. Tamanna akuersaaruminaatsorujussuuvoq inuit tamat akiliisussanngorlugit aaqqissuuisoqarniarnera. Innuttaasut 1 mia. kr. sinnerlugit akiliisussanngorput, imaappoq inuit kaasarfianiit aningaasat nassaariniagassagut pillugit aallerniartussaasaagut. Ila qaquguuna ilikkarniartugut akitsuutinik assigiingitsunillu akiligassanik inuiaqatigiinnut nassiuusuaanartussaanginnatta. Uagununa pikkorinneruffigisariaqarippat aningaasat kaaviaartillugit

ineriartortitsinissatsinnut, taamaaliorutta aatsaat ineriartorneq peqqinnartoq aallartissinnaalissavarput.

Nunatsinni sanaartorfiusuni amigaatigilluinnarneqarpoq pitsaassutsimik sanaartornikkut nalilersuinermi periusissiaq, tamatumuuna qulakkeerneqartussaammat sanaartorfiup iluani atortut atortussallu sanaartornermi qanoq atorneqartarnissaanut inatsit, taakkua qulakkeerneqarpata aatsaat illersorneqarsinnaasumik inuit peqqissuunissaanik inissianik sanaartorsinnaalissagatta.

Oquk ajornartorsiutaavoq aammalumi kemikaliat allat inissiami atorneqarsimasuni ajornartorsiutaasarput, oqaatigineqarsinnaavortaaq PCB aamma ajornartorsiutaasoq. Maannakkut INI A/S pisortat inissiaatileqatigiiffiani attartortuusut inuit arlaatigut napparsimalerlutik kingunerlutitsisarnerat, tamanna akiorniagassatta aamma ilagilluinnarpaat. Inuit kikkut tamarmik peqqinnartumik ineqarnissaat anguneqassappat ujartortuagarput pitsaassutsimut nalilersuisarnermut inatsit eqqunneqartariaqalerpoq taamaasilluni illersorneqarsinnaasumik inissiap sanaartorneqartup aamma aserfallatsaalineqarsimasup aserfallatsaalineqarnissaat.

Malitsigisaanilu aqqusaartakkat najoqqutaralugit pisortat inissiaatileqatigiiffiat namminersortunngorsarneqartariaqartoq oqaatigisariaqarpara. Qitiusumiit aqutsineq annertusivallaalersoq inuit kiffartuuneqarnerat ungasilligaluttuinnarnera peqqutigalugu. Aningaasaliissutilli ukiut tamarluinnaasa annikitsuinnaaneri oqaatigisinnaavara, aatsaat nammineerlutik namminersortunngorsarneqarpat aqqissuulluakkamik aningaasalersorneqalerlunilu ingerlalertussaammat.

Una siunnersuut itigartipparput, peqqutigalugu suliarineqartartut ilisimaneqarmata qaavaticullu aningaasalersornera nammanneqarsinnaasannimmat.